

Některé aspekty modernizace nadzemního vedení elektřiny z pohledu věcných břemen a stavebních předpisů

Problematika modernizace nadzemního vedení elektřiny z pohledu věcných břemen a stavebních předpisů je velmi komplexní, v tomto článku se jí proto s ohledem na daný prostor zabývám pouze z některých hledisek.

Tomáš Láška, advokátní kancelář KF Legal

ABSTRACT :

From the perspective of Czech law, the modernisation of transmission and distribution lines requires an assessment of the scope of construction. Some of the constructions will qualify as "minor constructions", which do not require a building permit, although new easement agreements are needed if the project expands over previously unaffected properties.

ZÁKONNÉ VĚCNÉ BŘEMENO VS. SLUŽEBNOST

V souvislosti s modernizací nadzemního vedení bývá často skloňována otázka zachování zákonného VB („ZVB“) historicky vzniklého ve prospěch „energetických podniků“ za účinnosti elektrizačního zákona (zákon č. 79/1957 Sb. o výrobě, rozvodu a spotřebě elektřiny (elektrizační zákon), ve znění pozdějších předpis).

Je to dáno tím, že režim ZVB se liší od režimu věcných břemen („VB“) sjedná

vaných v soukromoprávním režimu za účinnosti energetického zákona [„EnZ“, zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů].

Elektrizační zákon účinný od 1. ledna 1958 do 31. prosince 1994 vázal vznik ZVB na umístění vedení elektřiny na cizí nemovitosti na vydání pravomocného stavebního povolení k vedení elektřiny, jeho zánik pak na zrušení vedení, aniž by však blíže rozváděl, co se rozumí „zrušením vedení“.

V případech ZVB vzniklých za účinnosti elektrizačního zákona se tedy jedná o určitý typ veřejnoprávního omezení vznikajícího automaticky na základě stavebního povolení, nikoliv o VB (ve formě služebnosti) podle současného občanského zákoníku („OZ“).

Podle přechodných ustanovení EnZ historická ZVB přetrvávají i po přijetí nové právní úpravy, a to až do zmíněného „zrušení vedení“.

Za „zrušení vedení“ ve smyslu elektrizačního zákona je třeba podle Nejvyššího soudu („NS“) považovat situaci, kdy vedení nemá již nadále vůbec ve vymezené kvalitě a trase

existovat (viz rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 216/2006 ze dne 30. září 2008). Výměnou vedení, při zachování jeho kvality a trasy, k zániku ZVB podle téhož rozhodnutí NS nedojde, drobnou odchylku až 50 cm od původní trasy pak nelze považovat za významnou (ohledně významnosti odchylky je nutno zohlednit způsob využití dotčeného pozemku).

V jiném rozhodnutí (usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 857/2021 ze dne 27. dubna 2021) NS učinil závěr o tom, že ZVB zůstalo zachováno, pokud trasa vedení i úroveň napětí zůstaly beze změny, změnilo se toliko prostorové uspořádání vodičů a vedle toho sice částečně poklesla výška vedení nad terénem, nicméně tato změna neměla mít vliv na obhospodařování zemědělsky využívaného pozemku.

Pokud v určité části vedení dojde k zániku ZVB, neboť nejsou splněny požadavky na neměnnost trasy, neznamená to současně zánik ZVB v té části, kde byla trasa vedení po jeho výměně zachována. V rámci jednoho vedení tak vedle sebe mohou v různých úsecích koexistovat jak ZVB, tak soukromoprávní VB.

Při výměně historicky vzniklého vedení tedy bude nutné vždy ad hoc posoudit, do jaké míry je zachována trasa a kvalita stávajícího vedení a teprve na základě toho bude možné učinit závěr o úplném či částečném zachování ZVB.

Za situace, kdy modernizace nevede k citelnějšímu omezení práv vlastníka pozemku (zejména nedochází k rozšíření ochranného pásma), je zachování ZVB zcela legitimní. Modernizované vedení je typicky součástí distribuční („DS“) nebo přenosové soustavy („PS“) a jako takové je zřizováno a provozováno ve veřejném zájmu. Ve veřejném zájmu je rovněž to, aby provozované vedení odpovídalo novým technologickým a stavebním standardům a byl tak v nejvyšší možné míře naplněn požadavek na spolehlivost a bezpečnost celé elektrizační soustavy.

Platný EnZ ohledně zřízení a provozování vedení na cizí nemovitosti odkazuje na povinnost provozovatele DS nebo PS uzavřít dohodu s vlastníkem pozemku, která je uzavírána v soukromoprávním režimu. Smluvní strany tak mají prostor ve smlouvě dle svých potřeb blíže upravit vzájemná práva a povinnosti. V případě nedosažení dohody ovšem vlastníkoví pozemku při splnění zákonných podmínek hrozí nucené omezení vlastnického práva ve vyvlastňovacím řízení.

Pokud bude realizována modernizace vedení umístěného na cizích pozemcích na základě dohody o zřízení VB, bude obsah této dohody klíčový i pro posouzení dalšího trvání VB a v tomto směru bude třeba respektovat vůli smluvních stran dohody o VB, v principu by pak mělo být smluvní VB i při modernizaci zachováno, ledaže by si strany vymýnily něco jiného.

VÝMĚNA VEDENÍ V NOVÉM STAVEBNÍM ZÁKONĚ

Modernizace vedení může mít celou řadu podob – od výměny vodičů až po úplnou

výměnu vedení včetně podpěrných bodů, která bude v případě modernizace vedení typická, proto se jí dále zabývám.

Nový stavební zákon („NSZ“, zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů) je sice od 1. ledna 2024 v plném rozsahu účinný a současně byl k 31. prosinci 2023 zrušen starý stavební zákon („SZ“, zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), nicméně v období od 1. ledna 2024 do 30. června 2024 se má i nadále postupovat (s určitými výjimkami) podle zrušeného SZ.

Nadzemní vedení budou typicky součástí DS nebo PS. V případě tzv. vyhrazených staveb, kam patří mj. i stavby a zařízení PS, se má již od 1. ledna 2024 postupovat podle NSZ, což ovšem neplatí pro stavby DS.

Lze k tomu ovšem dodat, že NSZ přebírá (byť současně poněkud modifikuje) volný režim pro výměnu vedení technické infrastruktury, který byl zaveden ve zrušeném SZ již s účinností od 1. ledna 2013.

NSZ považuje výměnu vedení technické infrastruktury při splnění určitých podmínek za tzv. drobnou stavbu (byť fakticky o drobné stavbě zpravidla hovořit nelze).

Za drobnou stavbu je výměna vedení považována v případě, kdy při výměně vedení nedochází k překročení hranice stávajícího ochranného nebo bezpečnostního pásma.

Současně může být výměna vedení považována za drobnou stavbu i v případě, kdy sice k překročení hranice stávajícího ochranného nebo bezpečnostního pásma dochází, nicméně nedochází k rozšíření jeho rozsahu.

Současně musí být splněna podmínka, že samotná výměna vedení a změna hranice stávajícího ochranného a bezpečnostního pásma se dotýká pouze pozemků dotčených stávajícím vedením a stávajícím ochranným nebo bezpečnostním pásmem a pro

umístění výměny vedení mimo stávající trasu je s vlastníkem uzavřena smlouva o zřízení VB nebo smlouva o smlouvě budoucí o zřízení VB.

Z toho tedy plyne, že NSZ pro případy překročení stávajícího ochranného pásma vyžaduje uzavření dohody (resp. budoucí dohody) o zřízení VB v rozsahu, v němž stávající VB upravenou trasu nepokrývá.

Jak plyne z § 171 NSZ, výměnu vedení (jestliže splňuje kritéria drobné stavby) lze realizovat bez povolení stavebního úřadu.

Pokud se jedná o rozlišení situací, kdy se jedná o výměnu vedení a kdy již o zcela novou stavbu vyžadující povolení, pak podle Nejvyššího správního soudu je třeba při posouzení shody původního a nového stavu vedení (před a po výměně) nutné počítat s určitými odchylkami způsobenými zejména vývojem technologií, stavebních a technických norem a standardů. V každém individuálním případě je pak třeba posoudit míru těchto odchylek a určit, zda jsou ještě v mezích pouhé výměny, či zda dosahují takového rozsahu, aby bylo nezbytné vyměňovanou stavbu považovat za zcela novou vyžadující nové povolení. Při výměně vedení ovšem není podmínkou, aby byla zachována alespoň nějaká část původní stavby (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. dubna 2021 sp. zn. 7 As 370/2019).

O AUTOROVÍ

Mgr. TOMÁŠ LÁSKA získal magisterské vzdělání na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. S advokátní kanceláří KF Legal, s.r.o., spolupracuje od roku 2008. Ve své praxi pravidelně řeší zejména různé otázky z oblasti energetického práva, práva životního prostředí, i správního práva obecně. Aktivně se podílí na činnosti prestižní mezinárodní sítě advokátních kanceláří *lurisgal* – jediné globální sítě, jejímž komunikačním jazykem je španělština.

Kontakt: tomas.laska@kflegal.cz